

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

UKA2023/131

26. Oktober 2023

Kristian Jeremiassen

Inuussutissarsiutigalugu piniarnermut allagartaq maanna atuuttumut taarsiullugu inuussutissarsiutigalugu aalisarnermut allagartap, inuussutissarsiutigalugulu piniarnermut allagartap immikkoortilersinnersinnissai pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiatut siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasorta q Aqqalu C. Jeremiassen, Atassut)

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq Atassutip Inatsisartunut ilaasortaata Aqqalu C. Jeremiassen-ip saqqummiussaa Inuit Ataqatigiit imaattumik oqaaseqarfingissavarput:

Aallaqqaasiutigalugu qutsivigerusupparput inuutissarsiutit pingaarnersaat pillugu oqallisissiap saqqummiunneqarluni oqallinnermik pilersitsiviuinissaa qilanaarisimagatsigu, aalisarneq inuussutissarsiutitta pingaarnersarivaat piniarneq imminut pilersornermut inuiaqatingiinni pingaaruteqarluinnarluni.

Nunatta pisuussutai inuiaqatigiit annertunerusumik iluaqutingisariaqarigut isumaqarpugut taamaammatt naalakkersuisoqarfimmik imminut pilersornermut politikikkut suliaqarnerput ingerlapparput. Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut aningaasaqarnikkut pitsaasumik siunissami ineriartussangutta imminut pilersorneq aamma tungaviit ilangilluinnaraat.

Inuiaat pisuussutai annertunerusumik iluanaarutaassappata, aalisarnikkut pisassiissutingineqarsimasut, pisassatut tunniussat, taakkuupput pariinganeruserusumik avammut tuneqqinneqarsinnaaneri periarfissaasariaqartut. Taamaaliornikkut aalisartut akimik annertunerusumik pissarsisinnaanerat anguneqarsinnaassammatt. Nunarsuarmi akit aallaavigalugit aalisakkat ingerlapput taamaalluni akinut malussareqaagut sunniuteqarfingisinnaangisatsinnik. Kisianniuna soq aalisakkanik taama amerlatingisunik naleqartigisunillu niuertilluta nunarsuarmi akinik sunnertiatingisungut? Maani nunami nalittorsaaneq anguneqarpat oqaasiinnaangittumik aalisartunut inuiaqatingiinnullu tamanut annertuumik iluaqutaassaaq, imaani pisuussutit

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

minguittut neriuminartut nunarsuarmioqatitta piunasaat pingivangut, pitsa-nerusumik atorutsigit pitsaanerusumik aningaasarsiorfingisinnaavagut. Aallartiffeqartariaqarpoq avammut tunisat nalittorsarnissaat aporfissarsiuinnarata periarfissarsiorluta.

Oqaatsit aalisartoq piniartog immi isumaqaqaat aamma isumaqartillugit ataqqillungillu siulersuatta kinguaajusunut ingerlateqqissimavaat. Piniarneq aalisarnerlu tunngavingalugit nunami maani inuinnarsimavugut siulitta uumani allaqqissusaat aallaavigalugu. Ukiuni makkunani aalisarneq piniarneq ataatsimoortillugit ingerlanneqartarput, imarsiorneq nunasiornerlu aningaasarsiornikkut aalisartumut piniartumullu aallaaviuvoq, taamaammatt sinaakkutissat piniarnermik aalisarnermillu inuussutissarsiuuteqartunut pisariit-tuunissaat aalisartumut piniartumut inuiaqatingiinnullu iluaqutaanissaa pingaaruteqartuusoq Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut.

Imaq nuna pinngortitarlu paarilluarnissaat pingaaruteqarpoq, inuuniutitsinnut aalisartunut piniartunut inuiaqatigiillu ingerlanneqarnerinut tunngaviupput. Pisassiissutit naleqquttumik pisassiissutigineqartarnissaat pingaaruteqartuuvoq nuna inuuffipput taama angitingitillungu inuiaqatigiillu annertunerpaamik inuussutissaqarnissaat aningaasarsiorfeqarnissaallu pingaaruteqaqaq.

Aalisarneq pisuussuterput nunattalu 90 procentia sinnerlugu aningaasarsiornikkut isertitsiffingisartangaa paariuarnissaa pingisariaqarpoq pisassallu imaani nunamilu pingisagut atorluartariaqarput. Inuit Ataqatigiillu isumaqarpugut silatusaartumik kingulissatta aalisarsinnaaneratt piniarsinnaanerallu periarfissaqarnissaanik aqutissiutissangigut siunissami aalisarnikkut piniarnikkut inuussutissarsiuuteqarnissaq ataavartumik ingerlanneqarsinnaaniassammat. Aalisartut piniartut ulluinnarsiutigalugu nuna imaq pinngortitaq najorpaat, Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut Pinngortatalleriffiup aalisartut piniartullu ilisimasaat aallaavigalugit pisassiineq aamma ingerlanneqartariaqartoq, piniartummi aalisartullu pisariaqartunik ilisimasaqarput ulluinnarni aalisarfitsik piniarfitsik najormassuk.

Inuit Ataqatigiit 2021-imi Naalakkersuisooqatigiit nutaat pilersinneqarmata kissaatitta ilangisimavaat ataavartumik aalisarneq ukioq naallugu ingerlanneqassasoq, uneqattaanngittumik aalisartunut piniartunut ilaqutaannut nunamut pittaasumik iluaquseeqqullugu Pinngortatalleriffiup innersuussai pisassat qaleralinnut saarullinnut allanullu malinnagit pisassiinerit ingerlanneqartarsimapput, taamaattorli mianersorfeqartariaqarpugut kinguaangut aamma pissaqarniassammata.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiami saqqummiunneqartoq aalisarnermut aammalu piniarnermut akuersissutit immikkoortinneqartalernissaat Inuit Ataqatigiit isumaqatinginngilarput, Inuit Ataqatigiit ilisimaarivarput nunami maani inooriaatsimut ilaasoq aalisarneq piniarnerlu ataatsikkut ukiup qanoq ilinera aallaavigalugu ingerlanneqartartoq, upernalernerani aasaanerani ukiaanerani ukiuuneranilu taamaammat isumassarsiatsialaangilaq aalisarnermut piniarnermullu akuersissutit immikkoortillugit pissarsiarineqarsinnaanera, tamanna allaffissornermik annertunersumik nakkutinginninnermillu kinguneqassaaq minnerunngitsumik allaffissornermut aningaasartuutit qaffannerinik.

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq aalisarnermik oqallinnissamik periarfissiivoq. Inuit Ataqatigiit isumaqarpugut aalisarnermut akuersissutinik piniar-nissamut nunap inui periarfissai pitsaanerusariaqartut pisariinnerusariaqartullu maannakkummi ajornarpallaarujussuaqaaq aalisarnermut akuersissummik pissarsiniarsinnaaneq. Inuit Ataqatigiit oqaatingerusupparput aalisarnermut piniarnermullu ataatsimiittaliament oqaluserisassanngortitsigatta aalisarsin-naanermut akuersissutinik nalunaarut 18 december 2020-meersoq allanngor-tinnissaanik Naalakkersuisunut saaffinginninnissamik. Ataatsimiittaliament apuunnikuungatsigu maannakkummi innuttaasut aalisarsinnaanissamut akuersissuteqarnssamut 18-it 29-illu akornanni ukiullit itingartinneqartarput, tamanna ajorpoq ajorluinnarpoq, nunap inui periarfissagissaanerusariaqarput piffinni aalisartoqarfiuallaanngittuni pissarsisinnaasariaqarput, nunali tamaat isigisariaqarparput aalisarneq inuussutissarsiutitta pingaarnersarimmassuk.

Aalisartut aalisarneq kisiat aallaavigalugu ingerlatsisoqarniarpat immikkullu piniartut pisassanik ingerlatsisoqarniarpat ingerlatsiniarneq allaffissornermik kinguneqassaaq, allaffissornerullu initunerujussua pissutaalluni piniarnerup aalisarnerullu siunertaa tamaraluttuinnassaaq taamaammat aalisarneq piniarnerlu tapertariittariaqarput piniarnermimmi inuussutissarsiutuliinnaat ukiuni makkunani ikittuinnanngorput nunatsinni aalisarneq pingaarnertut inuussutissarsiutingigatsingu.

Naalakkersuisut Upernaviup Qaanaallu qilalukkanik qernertanik pisassiinissaq itingartitsissutigivaat, inuuniarnermut neqissaqarneq mattassaqarnerlu pingaaruteqartorujussuupput Inuit Ataqatigiillu kaammatuutingerusupparput ilisimatuussutsikkut annertunerusumik misissuisoqartariaqartoq periarfissaqarsinnaaniassammat amerlanernik qilaluartassiisinnaaneq.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

Naggasiutingalugulu Inuit Ataqatigiit oqaatingerusupparput aalisarnermut piniarnermullu akuersissutit tunniunneqartarnerisulli ingerlaannarnissaat kissaatingigatsingu taamaaliornikkut allaffissornermik annertunerusumik pilersitsissannginnatta taamaattorli aalisarsinnaanermut akuersissutinik tunniussisinnaaq Naalakkersuisut pittanngorsassangaat isumaqaratta.

Inuit Ataqatigiillu kissaatingivarput apeqquteqaat aallaavigalugu oqallineq tas-saassasoq siunissamut oqallinnermik inerititaqarfiusussamik pilersitsiviussasoq naapeqatingiissinnaanermik periarfissarsioqatingiissinnaanermik anersaalik inuiaqatingiinnut pittaasumik kingunissalik.

Apeqquteqarsinnaavusi ikaartarfiit ikaarfingissuanguk akerleriinnissamik ujarler-finginangit suleqatingiinnissamillu ujartuiffingalungu.

Periarfissarsiorta aporfissarsiorata.